

Sosiaalihuollon ammattihenkilöstö- ja tehtävärakenneselvitys 2018

Petri Vuorijärvi & Mervi Raappana & Petri Kinnunen & Kaisa Kostamo-Pääkkö

Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Sisältö

1	Selvityksen tausta ja tehtävä.....	9
2	Johtopäätökset ja tulosten tulkintaa	10
3	Selvityksen tehtävä, aineisto ja analyysi.....	23
3.1	Selvitys sosiaalihuollon ammattihenkilöstö- ja tehtävärakenteesta.....	23
3.2	Aineisto	27
3.3	Aineiston analyysi	34
4	Sosiaalihuollon ammattihenkilörakenteen valtakunnallinen tilanne.....	37
4.1	Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden lukumäärät vuonna 2018	37
4.2	Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden eläköityminen vuoteen 2022 mennessä	54
5	Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden jakautuminen maakunnittain	61
5.1	Maakunnallinen kuvaus sosiaalihuollon henkilöstön kelpoisuuksista	63
5.2	Maakuntien ryhmiytyminen sosiaalihuollon henkilöstön saatavuuden mukaan	71
5.3	Maakuntien sosiaalihuollon ammattihenkilöiden eläköityminen vuoteen 2022 mennessä	78
5.4	Maakuntaryhmittely sosiaalihuollon palvelujärjestelmien suhteellisen vahvuuden mukaan.....	83
5.5	Lastensuojelun ja lapsiperheiden palveluiden sosiaalityöntekijöiden määrät maakunnittain asiakasryhmän kokoon suhteutettuna	87
6	Lopuksi	91

Selvityksessä lähdetään liikkeelle johtopäätöksistä ja yhteenvetotaulukoista. Tällä rakenteellisella ratkaisulla pyritään helpottamaan lukijan tehtävää löytää keskeisimmät selvityksen tulokset.

Lukijat voivat perehtyä kiinnostuksen kohteina oleviin yksityiskohtaisempiin tuloksiin eri sisältöluvuissa ja laajassa liiteosassa.

Tämä rakenteellinen ratkaisu mahdollistaa esimerkiksi yksittäisen maakunnan tilanteen seurannan tai ammatti- ja/tai palvelutehtäväkohtaisen tarkastelun lukijan kiinnostuksen mukaan.

TEHTÄVÄ: Valtakunnallinen selvitys sosiaalihuollon ammattihenkilöstöstä sekä sosiaalihuollon tehtävärakenteesta. **Selvityksen tavoitteena on ollut tuottaa kuva sosiaalihuollon ammattihenkilöstön (sosiaalityöntekijät, sosionomit, lähihoitajat) määrästä, jakautumisesta eri palvelualueille ja tehtävatasoille, muodollisesti kelpoisen henkilöstön osuudesta sekä eläköitymisen vaikutuksista henkilöstömäärään ja -rakenteeseen.**

AINEISTO: Tiedot on kerätty kyselylomakkeella ja vastaajina ovat kuntien, kuntayhtymien sekä yksityisen ja järjestösektorin yksiköt ja siellä esimiehet. Selvitys koskee kuntasektorin sekä yksityisen ja järjestösektorin toteuttamaa sosiaalihuoltoa. Ajallisesti tämä selvitys koskee vuoden 2018 tilannetta.

Yhteenveto sosiaalihuollon ammattihenkilöistä.

	SOSIAALI- TYÖNTEKIJÄT		SOSIONOMIT (geronomit ja kuntoutuksen ohjaajat)		LÄHIHOITAJAT (kodinhoitajat ja kehitys- vammaisten hoitajat)	
	Kunta	Yksityinen/ järjestö	Kunta	Yksityinen/ järjestö	Kunta	Yksityinen/ järjestö
	% (N)	% (N)	% (N)	% (N)	% (N)	% (N)
Työtehtäviä	(4 677)	(222)	(5 769)	(4 558)	(32 951)	(19 674)
Täyttämättömiä/ avoimia tehtäviä	4 % (192)	5 % (10)	alle 1 % (41)	alle 1 % (9)	alle 1 % (72)	alle 1 % (37)
Kelpoiset/pätevät työntekijät	83 % (3 888)	88 % (196)	98 % (5 638)	96 % (4 384)	98 % (32 227)	93 % (18 284)
Vakinaiset työntekijät	78 % (3 568)	79 % (175)	87 % (5 026)	85 % (3 875)	90 % (29 769)	78 % (15 320)
Tilapäisenä toimimiseen kelpoiset työntekijät	13 % (597)	7 % (16)	2 % (90)	4 % (165)	2 % (652)	7 % (1 353)
Eläkkeelle 2022	(499)	(94)	(296)	(147)	(3 394)	(1 374)

Yhteenveto sosiaalihuollon ammattilaisista tehtäväalueittain.

(Luvuissa ja prosentti-osuuksissa eivät ole mukana täyttämättä tai avoimena olevat työtehtävät. Tehtäväalueista tähän on nostettu vain kolme suurinta tehtäväaluetta.)

	Kuntasektori	%	N	Yksityinen-/järjestösektori	%	N
SOSIAALITYÖNTEKIJÄT	Lastensuojelu	27	1 219	Lastensuojelu	35	74
	Aikuissosiaalityö	14	635	Lapsiperheiden palvelut	13	27
	Terveystieteiden sosiaalityö	12	542	Muu 1	18	39
SOSIONOMIT (myös geronomit ja kuntoutuksen ohjaajat)	Lastensuojelu	27	1 537	Lastensuojelu	38	1 739
	Vammaispalvelut	15	838	Vammaispalvelut	18	837
	Työikäisten palvelut	14	782	Lapsiperheiden palvelut	9	422
	Vanhustyö	11	625	Vanhustyö	6	289
LÄHIHOITAJAT (myös kodinhoitajat ja kehitysvammaisten hoitajat)	Vanhustyö	85	28 098	Vanhustyö	49	9 679
	Vammaispalvelut	8	2 749	Vammaispalvelut	23	4 860
	Muu 1	2	693	Mielenterveyspalvelut	9	1 722
				Lastensuojelu	5	916

Tulokset kiteytettynä

1. Sosiaalityöntekijöiden kelpoisuus on hyvä.
2. Sosiaalityöntekijöiden saatavuus eriytyy maakunnittain.
3. Sosiaalityön resurssit ovat lastensuojelussa, aikuissosiaalityössä ja terveydenhuollon sosiaalityössä.
4. Yksityis- ja järjestösektori vetää sosionomeja ja lähihoitajia.
5. Sosionomien ja lähihoitajien saatavuus ja kelpoisuus on hyvä.
6. Eläkkeelle siirtyä vuoteen 2022 mennessä: sosiaalityöntekijöistä 12%, sosionomeista 4% ja lähihoitajista 9 %.
7. Tiedon tuottaminen sosiaalihuollon henkilöstöstä on puutteellista.
8. Heikommassa asemassa olevat ovat näkymättömissä.

1. Sosiaalityöntekijöiden kelpoisuus on hyvä.

- Kuntasektorin sosiaalityöntekijöistä 83 prosenttia on kelpoisia tehtävässään, ja kun huomioidaan myös ammattihenkilölain mukaan tilapäisen kelpoisuuden täyttävät työntekijät, niin kokonaisluku nousee 96 prosenttiin.
- Maakunnittain ja tehtäväalueittain tarkasteltuna, erot ja vaihtelut tulevat näkyviin
- Samalla erojen osalta on tarpeen huomioida sosiaalityöntekijöiden vakanssien määrien suuret erot eri maakunnissa.

1. Kelpoisuus: lastensuojelun sosiaalityöntekijät

- Tarkasteltaessa lastensuojelun sosiaalityöntekijöitä, paras tilanne on Lapissa, Pohjois-Pohjanmaalla, Satakunnassa ja Keski-Suomessa, joissa vakinaisten ja täysin kelpoisten lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden osuus on yli 85 prosenttia.
- Myös Keski-Suomessa sekä Etelä- ja Pohjois-Savossa täysin kelpoisten lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden osuus on yli 85 %, mutta näissä maakunnissa on suurempi osuus määräaikaisissa tehtävissä/viroissa.
- Vaikeimmissa tilanteissa ovat Kanta-Häme ja Etelä-Karjala, joissa yli 20 % lastensuojelun sosiaalityöntekijän tehtävistä on kokonaan täyttämättä tai avoinna ja täysin kelpoisten osuus jää alle 60 prosenttiin.
- **Aikuissosiaalityössä, työikäisten palveluissa** Satakunnassa ja Pohjois-Karjalassa kaikki sosiaalityöntekijät olivat kelpoisia, eikä täyttämättömiä tehtäviä ollut. Hyvä tilanne on myös Pohjanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla.

2. Sosiaalityöntekijöiden saatavuus eriytyy maakunnittain

- Selvityksessä sosiaalityöntekijöiden avoinna täytettävänä olevia tai täyttämättä jääneitä tehtäviä on 4 prosenttia
- tilapäisenä toimimiseen kelpoisia on noin 13 prosenttia.
- Toki tilapäisenä toimimiseen kelpoisia (opiskelijat) joudutaan käyttämään ja ammatinharjoittamislaki on tuonut sen edistyksen, että nyt saadaan kelpoisiksi määriteltyjä sijaisia, jotka ovat jo suhteellisen pitkällä ammatillisissa opinnoissaan.
- Sosiaalityöntekijöiden saatavuus koetaan helpoksi Pirkanmaan, Pohjois-Savon, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin maakunnissa vuonna 2018 kerätyn aineiston pohjalta.
- Sosiaalityöntekijöiden saatavuus koetaan vaikeaksi Kanta-Hämeen, Etelä-Karjalan, Kainuun, Pohjois-Karjalan ja Keski-Pohjanmaan maakunnissa.
- Keskivertotilanne sosiaalityöntekijöiden saatavuudessa on loppuissa maakunnissa (Keski-Suomi, Etelä-Savo, Satakunta, Päijät-Häme, Pohjanmaa, Varsinais-Suomi, Uusimaa, Kymenlaakso, Etelä-Pohjanmaa).
- Alueelliset tilanteet sosiaalityöntekijöiden saatavuudessa vaihtelevat. Esimerkiksi vuonna 2016 Etelä-Karjala oli sosiaalityöntekijöiden saatavuuden osalta parhaiden maakuntien joukossa ja vuoden 2018 aineistossa saatavuus koettiin vaikeaksi (kts. Keskinen ym. 2017.)
- **Sosiaalityöntekijöiden saatavuus eriytyy maakunnittain ja muutokset saatavuuden kokemuksissa voivat vaihdella nopeasti.**
- **Kuntasektorilla kilpailua sosiaalityöntekijöistä käydään palkkatason ja sitoutumispalkkioiden lisäksi työolosuhteilla, sekä työn järjestämisen tavoilla.**

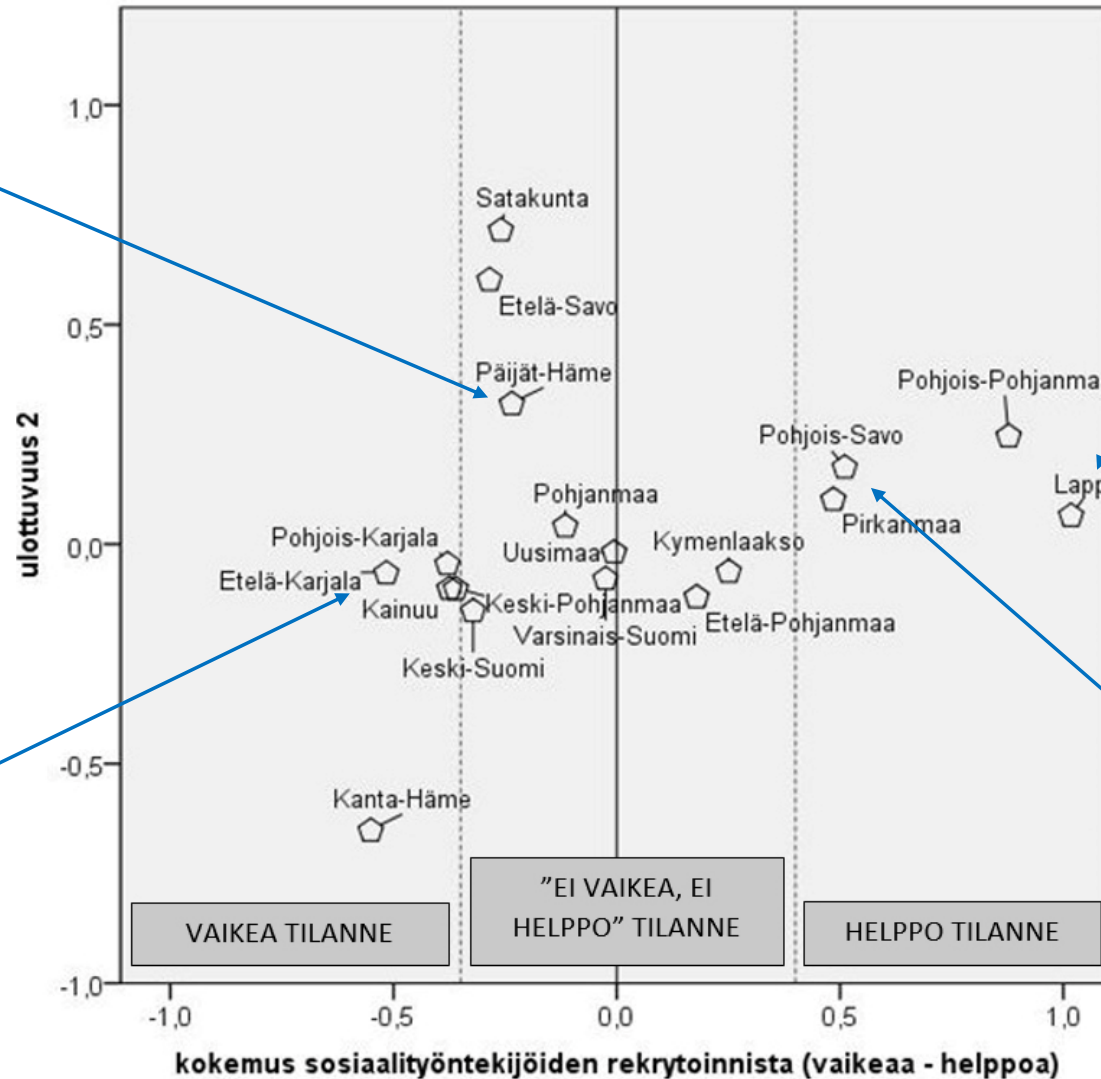
SAATAVUUDEN
PARANTAMISTOIMENPITEITÄ:

"Työnantaja nosti sosiaalityöntekijöiden palkkoja 2017; aiempi tehtäväkohtainen palkka oli 3100 ja uusi palkka on 3500."

"Sosiaalialan osaamiskeskus Verso teki selvityksen sosiaalityöntekijätilanteesta v. 2017. Sen toimenpide-ehdotukset ovat osittain toteutettu."

"Palkkatason nostaminen on nostettu esille, ratkaisua odotetaan."

"Koulutusmahdollisuuksien lisääminen, palkkauksen tarkistamisesta tehty esitys, yhteistyö muiden toimijoiden kanssa, puolison työpaikka-mahdollisuudet, autettu asumisjärjestelyissä."

SAATAVUUDEN
PARANTAMISTOIMENPITEITÄ:

"Rovaniemi on sosiaalityöntekijöiden koulutuspaikka, joten työntekijöiden saatavuus on hyvä."

"Ei ole ollut tarvetta tehdä erityisiä toimenpiteitä. Palkkaneuvottelussa olemme sopineet samantasoisesta palkkatasosta eri sosiaalityöntekijöiden kesken."

"Palkkatason nosto, systemisen lastensuojelumallin pilotointi, työhyvinvointiin panostaminen."

"Ei ole tarvinnut. Lastenpsykiatria alana ja KYSillä tiedossa olevat hyvät koulutusmahdollisuudet ovat aina houkutteleet hakijoita. Myös työtahdin inhimillisuus verrattuna esim. lastensuojeluun."

"Palkkatason nostaminen, etätyömahdollisuus, liukuva työaika."

3. Sosiaalityön resurssit ovat lastensuojelussa, aikuissosiaalityössä ja terveydenhuollon sosiaalityössä

- Sosiaalityöntekijöiden työtehtävät painottuvat lastensuojeluun (27%), aikuissosiaalityöhön (14%) ja terveydenhuollon sosiaalityöhön (12%).
- Näiden kolmen suurimman tehtäväalueen jälkeen sosiaalityöntekijän työtehtävät jakautuvat sirpaleisesti eri tehtäviin ja palvelutehtäväluokkiin mm. lapsiperheiden palveluihin, koulun oppilashuoltoon
- **Aikuissosiaalityö** on toiseksi suurin tehtäväalue, jossa sosiaalityöntekijöiden tehtävät sijaitsevat (14%).
- Meillä ei ole tutkittua tietoa siitä, mitä aikuissosiaalityön sisällöt ovat? Huolehtiiko aikuissosiaalityö kaikkein heikommassa asemassa olevien ihmisten palveluista? Onko sosiaalityön perustehtävä muuttumassa, muuttunut? Nämä ovat kysymyksiä, joita on syytä miettiä jatkossa.
- **Terveydenhuollon sosiaalityössä** on kolmanneksi eniten sosiaalityöntekijöitä (12 %). He ovat kelpoisia ja työtehtävissään pysyviä.
- Heidän työnsä poikkeaa kunnallisen viranhaltijaoikeudet omaavan sosiaalityöntekijän työstä.
- Heillä ei ole viranhaltijaoikeuksia, niin kuin esimerkiksi lastensuojelun ja aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijöillä.
- Terveydenhuollon sosiaalityöllä on paikka suomalaisessa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä, mutta heidän työnsä sisällöistä ei löydy paljoa tietoa, eikä tutkimuksia (Metteri 2015).

3. Lastensuojelu sosiaalihuollon tehtäväkentällä

- Aineistossa näkyy lastensuojelun sosiaalityön alueellinen eriytyminen.
- Esimerkiksi Pirkanmaan maakunnassa sosiaalityöntekijöiden poistuvuus tehtävästään oli suurimmillaan vuonna 2017, jolloin puolet (53%) sosiaalityöntekijöistä poistui joko pysyvästi (esim. eläkkeelle) tai tilapäisesti (esim. vanhempainloma, työpaikan vaihtuvuus) (Liitekuvio 19).
- Tämä nousee esille myös lastensuojelun selvityksissä, joissa on nostettu esille huolet korkeista asiakasmääristä, työn organisoinnista ja johtamisongelmista.
- Myös lastensuojelun viimeaikainen julkinen arvostelu ja paine vaikuttavat lastensuojelutyön vetovoiman vähenemiseen.
- Selvitys osoittaa, että lastensuojelussa on suhteellisesti enemmän täytetty työtehtäviä myös sijaisilla (opiskelijoilla) ja määräaikaisilla työntekijöillä ja että työntekijöiden vaihtuvuus on suurta lastensuojelussa verrattuna aikuissosiaalityöhön tai terveydenhuollon sosiaalityöhön.
- Esimerkiksi Päijät-Hämeessä, Kymenlaaksossa, Keski-Pohjanmaalla, Kainuussa ja Uudellamaalla työskentelee eniten opiskelijoita tilapäisinä, sijaisiksi kelpoisina sosiaalityöntekijöinä lastensuojelussa (48-25%).
- Lapissa kaikki lastensuojelun sosiaalityöntekijät olivat kelpoisia (laillistettuja), eikä Lapissa ollut täyttämättömiä tai avoimena olevia työtehtäviä vuoden 2018 aineistossa.
- Pohjois-Pohjanmaalla, Satakunnassa ja Keski-Suomessa sekä Etelä- ja Pohjois-Savossa kelpoisten lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden osuus oli yli 85 prosenttia.

3. Lastensuojelu sosiaalihuollon tehtäväkentällä

- Valtakunnallisissa lastensuojeluselvityksissä lastensuojelu määritellään erityistason palveluiksi, ilmiöiden ja asioiden vaativuuden ja kompleksisuuden näkökulmasta (Kananoja & Ruuskanen 2018).
- Jos lastensuojelu määritellään erityistason työksi ja lastensuojelun työntekijät kokevat, että töistä selviytyminen on ylivoimaista, jolloin vaihtuvuutta lastensuojelun työntekijöissä on paljon, täytyy huomio kiinnittää työolosuhteiden lisäksi myös osaamiseen eli koulutukseen ja sen kehittämiseen.
- Sosiaalityöntekijöiden koulutuksen taso täytyy pitää yliopistotason koulutuksena ja erityistason palveluna tuotettava lastensuojelu edellyttää maisterikoulutuksen jälkeistä yliopistotason lastensuojelun erikoistumiskoulutusta, jotta erityistason palveluista voidaan puhua.
- Lastensuojelussa toimii paljon myös sosionomeja ja lähihoitajia, kun huomioidaan eri työtehtävät.
- **Lastensuojelun sosiaalityön erityispiirre: alalta poistuminen sekä työtehtävien täyttö sijaisilla ja määräaikaisilla työntekijöillä.**
- **Lastensuojelun resurssit ja työn vaativuus (erityispalveluiden rakenne) on linjattava jatkossa.**

4. Yksityis- ja järjestösektori vetää sosionomeja ja lähihoitajia

- Tämän selvityksen osalta yksityisen tai järjestösektorin vastausprosentti jäi alle puoleen (45%).
- Aineistossa ei pystytty erottelamaan pelkkiä yksityisellä sijaitsevia työtehtäviä.
- Aineiston mukaan sosiaalityöntekijöistä 4,5 prosenttia (222) työskentelee yksityisellä tai järjestösektorilla. Sosionomeista yksityisellä tai järjestösektorilla toimii 44 prosenttia (4 558). Lähihoitajien työtehtävistä 37 prosenttia (19 674) on yksityisten palveluiden tai järjestöjen piirissä.
- Viimeaikainen kehityskulku, jossa kunnat ovat ulkoistaneet/yksityistäneet esimerkiksi asumispalvelut tulee vaikuttamaan sosiaalihuollon henkilöstön jakautumiseen julkisen ja yksityisen sekä järjestösektorin osalta
- **Reaaliaikainen tieto yksityisistä palvelusta ja palvelutuottajista sosiaalihuollossa varmistettava.**

5.Sosionomien, geronomien, kuntoutuksen ohjaajien sekä lähihoitajien, kodinhoitajien ja kehitysvammaisten hoitajien saatavuus ja kelpoisuus

- Sosionomien, geronomien, kuntoutuksen ohjaajien, lähihoitajien, kodinhoitajien ja kehitysvammaisten hoitajien osalta työvoimaan liittyvää kilpailutilannetta ei työnantajien kesken ole.
- Työnantajat kokevat sosionomien ja lähihoitajien rekrytoinnin helpoksi kaikkien maakuntien alueilla (luku 5.2).
- Sosionomien ja lähihoitajien kelpoisuustilanne on hyvä (yli 90%).
- Lähihoitajien työtehtävät sijaitsevat pääsääntöisesti vanhustyössä.
- Sosionomit työskentelevät pääsääntöisesti lastensuojelussa ja vammaispalveluissa.
- **Sosionomien ja lähihoitajien saatavuus ja kelpoisuus on hyvä.**

6. Eläköityminen: Eläkkeelle siirtyy vuoteen 2022 mennessä: sosiaalityöntekijöistä 12%, sosionomeista 4% ja lähihoitajista 9 %.

- Maakunnallisessa tarkastelussa Etelä-Karjalassa ja Kainuussa jää eläkkeelle vuoteen 2022 mennessä 20 prosenttia sosiaalityöntekijöistä.
- Tässä täytyy huomioida, että lukumääräisesti määrät ovat kuitenkin pieniä, kun sosiaalityöntekijöiden vakansseja pienissä maakunnissa on vähän.
- Määrällisesti eniten kaikista sosiaalityöntekijöistä jää eläkkeelle vuoteen 2022 mennessä eniten lastensuojelusta (21 %), toiseksi eniten terveydenhuollon sosiaalityöstä (17%).
- Sosionomeista, geronomeista ja kuntoutuksen ohjaajista siirtyy eläkkeelle keskimäärin noin 4 prosenttia vuoteen 2022 mennessä: Pohjois-Karjalassa (10%), Kainuussa (9%), Keski-Suomessa (8%) ja Kanta-Hämeessä (7%).
- Tarkasteltaessa tehtäväalueittain kaikista sosionomeista eläkkeelle jää vammaispalveluista (19 %) ja vanhuspalveluista (18 %).
- Lähihoitajista eläkkeelle siirtyy Keski-Pohjanmaalta (18%), Pohjois-Karjalasta (17%) ja Etelä-Pohjanmaalta (16 %).
- Tehtäväalueittain lähihoitajista poistuu eläkkeelle eniten vanhusten palveluista (87 % kaikista tehtäväalueista).

7. Tiedon tuottaminen sosiaalihuollon henkilöstöstä on puutteellista

- Valtakunnalliset tilastot sosiaalialalla toimivista henkilöistä ovat edelleen puutteelliset ja ammattiluokittelut epäluotettavia (vrt. Vuorensyrjä ym. 2006, 297–298).
- Valtakunnallisesti ei ole saatavissa tarkkoja lukumääriä kunnissa, yksityisellä tai järjestösektorilla työskentelevistä sosiaalityöntekijöistä, sosionomeista eikä lähihoitajista.
- Lisäksi tehtävä- ja palveluluokitukset eivät kohtaa kentän moninaisia ilmiöitä (mm. paljon tukea tarvitsevat/erityistä tukea tarvitsevat/heikommassa asemassa olevat).
- Sosiaalihuollon henkilöstöä koskeva kokoava tieto on hajanaista ja sen hyödyntäminen on haasteellista.
- Tietoon perustuvan toiminnan laajentaminen edellyttää sekä toimivaa valtakunnallista, että alueiden vertailuun perustuvaa tietorakennetta. Lisäksi tiedon tuotannosta vastaavien organisaatioiden tuottamien tulosten välillä vallitsee erilaisuuksia (vrt. esimerkiksi Tilastokeskus, Kuntaliitto, THL).
- Valtakunnallisesti sosiaalihuollon työntekijä- ja koulutustilastointi tulee kehittää ja saada käyttöön. Tilastointia on kehitettävä ajantasaiseksi, ettei erillisiä tutkimuksia ja aineistoja työntekijämääristä tarvitse tuottaa. Tilastoinnin tulee olla säännöllistä ja automaattista.
- Suuremmissa kuntasektorin sosiaalihuollon organisaatioissa on ollut vaikeuksia henkilöstöä koskevassa tiedonhallinnassa ja samalla sen keräämisessä. Palveluorganisaatioiden tietojen luotettavuus vaihtelee. Palveluorganisaatioiden tietojen luotettavuuden korjaaminen tämänkin aineiston keruussa vaati lisäresursointia ja lisääntynyttä aikaa. Tähänkin selvitykseen kerättyä tietoa on karhuttu (mm. puhelinhaastattelut), tarkistettu sekä korjattu useampaan kertaan, mihin on kulunut aikaa ja resursseja.
- Yksityisen ja järjestösektorin tiedot Valviran rekistereissä eivät olleet ajan tasalla. Yhteydenottojen kautta selvisi, että monet olivat lopettaneet yritystoiminnan ja tiedot olivat silti Valviran rekistereissä (kts tarkemmin luku 3.2).
- Tässä selvityksessä on tiedostettu eri organisaatioiden tuottamien tilastojen erilaiset määrät sosiaalihuollon ammattihenkilöstöstä (Valvira, Kuntaliitto, THL, Keva, StatFin jne.).

8. Heikommassa asemassa ja näkymättömissä

Tehtävä- ja palvelutehtäväluokittelu on mietittävä uusiksi. Olemassa olevat palvelutehtäväluokittelut häivyttävät sosiaalityön ydintehtävistä kaikkein heikommassa asemassa olevat.

Priorisoitava ja tehtävä näkyväksi heikommassa asemassa olevien kanssa tehtävä työ.

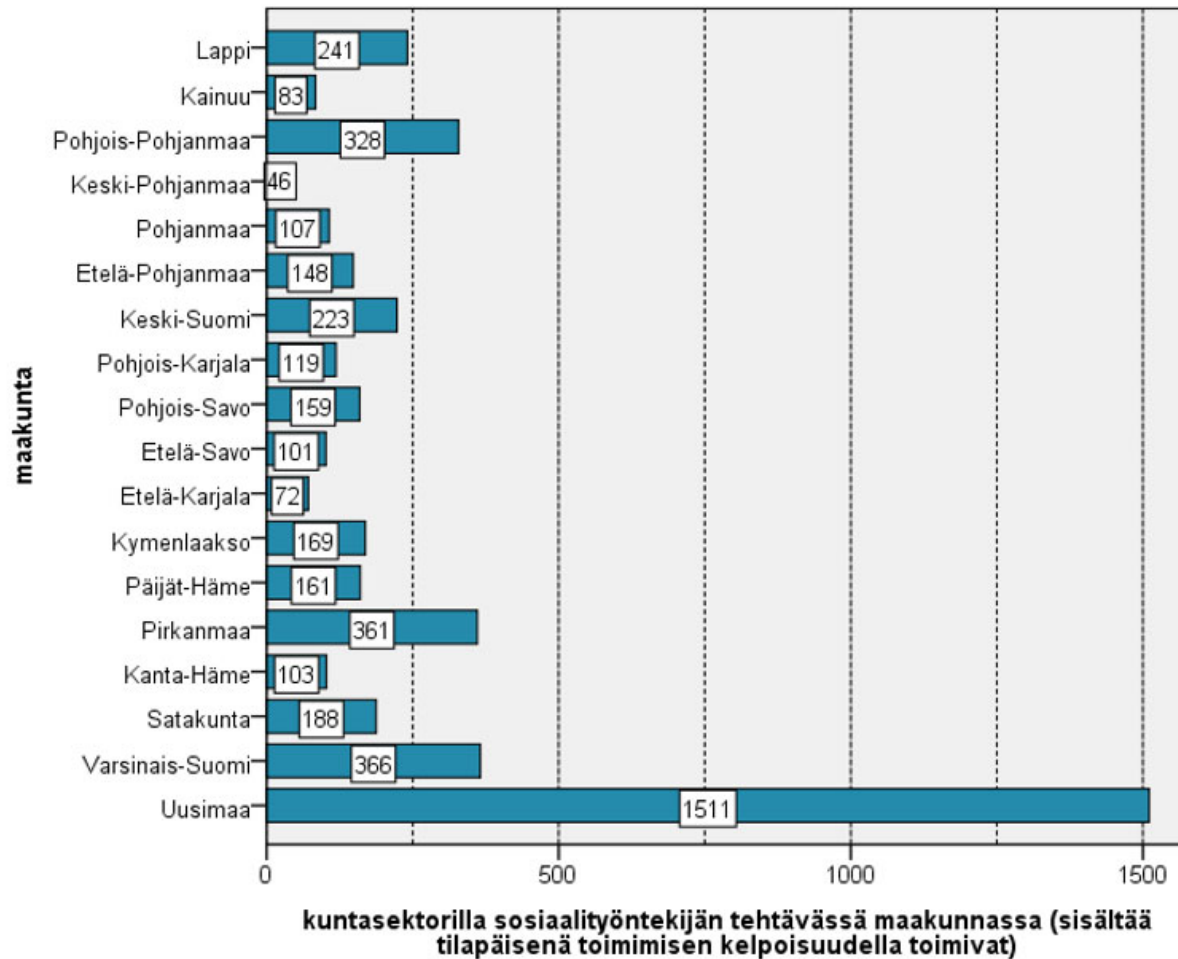
- Viime vuosina on nostettu esille asiakasryhmänä paljon tukea tarvitsevat, joilla erilaiset ongelmat ja palvelutarpeet kasautuvat (Leskelä ym. 2013, Savelius-Koski 2017, Lindh ym. 2018).
- He ovat heikommassa asemassa olevia, jotka tarvitsevat sosiaali- ja terveystalouden monenlaista tukea, eivätkä siten asemoidu puhtasoppisesti palveluprosessien ja tehtävien erillisiin kategorioihin. Nykyinen palvelutehtäväluokitus, jota tässä selvityksessä on käytetty, ei tunnista tätä asiakaskuntaa.
 - Sosiaalityön perustehtävä on huolehtia heikommassa asemassa olevista esimerkiksi turvapaikanhakijoista, paperittomista, rikoksia tehneistä, perheväkivallan varjossa elävistä. Edellä mainitut asioivat pitkälti järjestöjen tai maahanmuuttopalveluiden piirissä.
 - Eri lastensuojelututkimusten tulokset nostavat esille lastensuojeluilmiöiden taustalla olevat vanhempien päihde- ja mielenterveysongelmat. Kysymys kuuluukin: Miten ja kuka tekee töitä perheiden, vanhempien ongelmien kanssa? Tämän selvityksen aineistossa esimerkiksi mielenterveys- ja päihdetyön resurssit näyttävät vähäisinä sosiaalihuollon ammattilaisten työtehtävinä. Samoin perheiden palveluissa erityisesti sosiaalityön resurssit ovat vähäiset.

Sosiaalihuollon tulevaisuus – pohdittavaksi

Sosiaalityöntekijöiden saatavuudessa tulee olemaan isoja haasteita tulevaisuudessa.

Miten tehdään näkyväksi myös koko sosiaalihuollon tehtäväkenttä? (vrt tehtäväluokitus)

Sosiaalityöntekijät maakunnittain (2018)

Sosiaalityöntekijöiden saatavuus on tulevaisuudessa iso haaste!

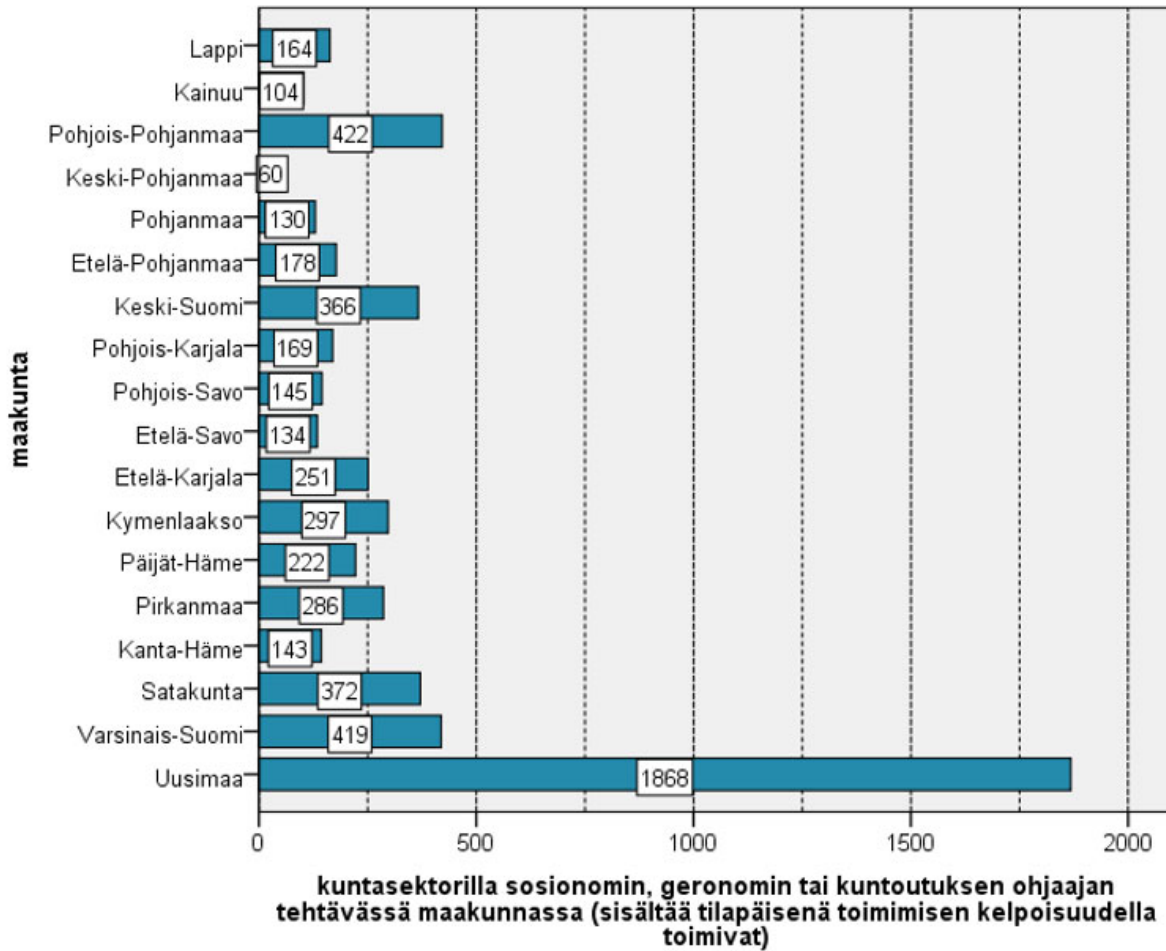
Löytyykö uudenlaisia työn tekemisen malleja? (esimerkiksi pienillä kunnilla yhteinen sosiaalityöntekijä ja/tai virtuaaliset työn tekemisen tavat)

Työn kuormittavuus ja paineet – miten niitä voidaan helpottaa?

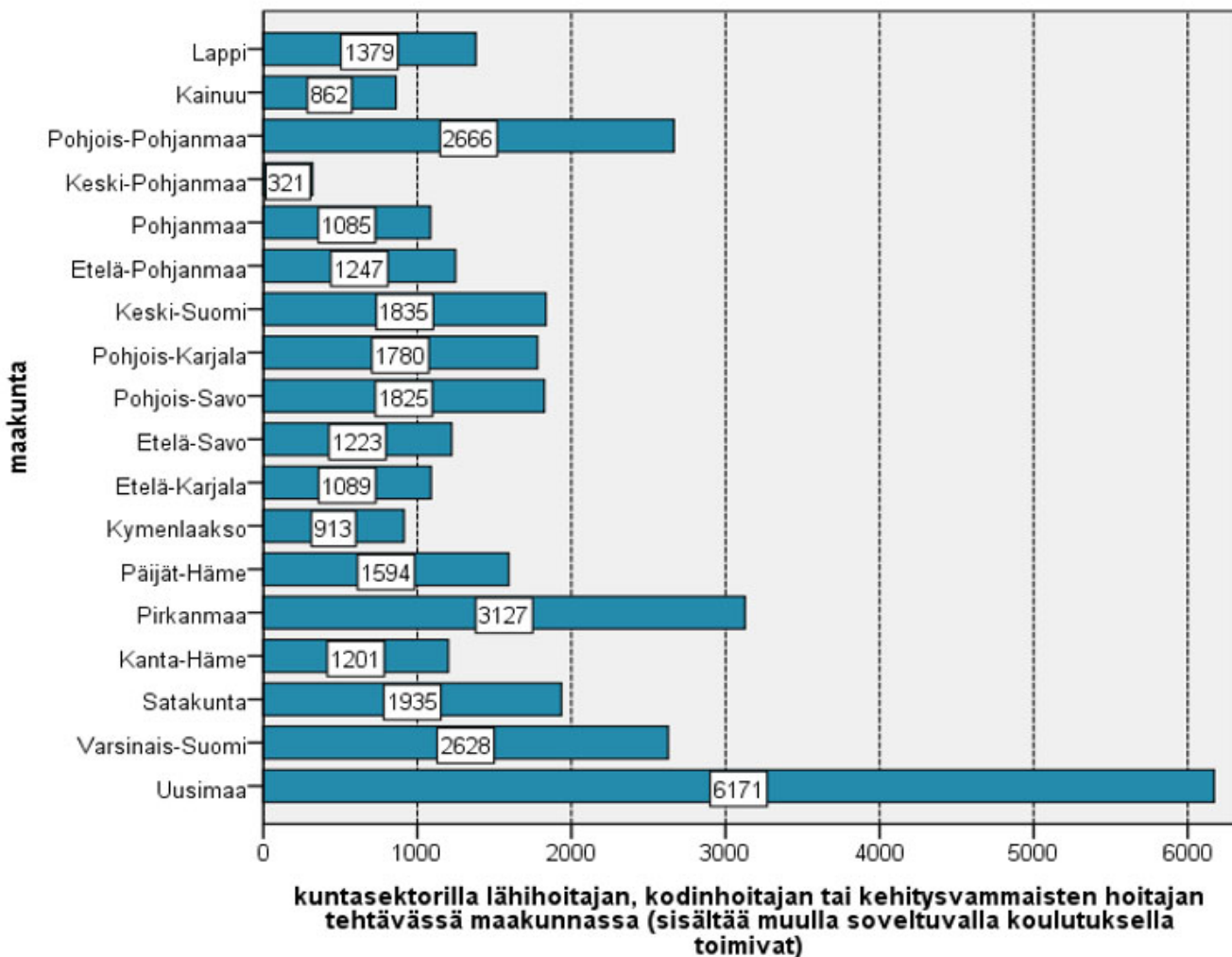
Palkkaus?

Työolot?

Sosionomit maakunnittain

Lähihoitajat maakunnittain

Lähihoitajista työskentelee suurin osa ikääntyneiden palveluissa.

Eläköityminen vuoteen 2022 9%

Tehtäväalueittain lähihoitajista poistuu eläkkeelle eniten vanhusten palveluista (87 % kaikista tehtäväalueista).

Tulokset kiteytettynä

1. Sosiaalityöntekijöiden kelpoisuus on hyvä.
2. Sosiaalityöntekijöiden saatavuus eriytyy maakunnittain.
3. Sosiaalityön resurssit ovat lastensuojelussa, aikuissosiaalityössä ja terveydenhuollon sosiaalityössä.
4. Yksityis- ja järjestösektori vetää sosionomeja ja lähihoitajia.
5. Sosionomien ja lähihoitajien saatavuus ja kelpoisuus on hyvä.
6. Eläkkeelle siirtyä vuoteen 2022 mennessä: sosiaalityöntekijöistä 12%, sosionomeista 4% ja lähihoitajista 9 %.
7. Tiedon tuottaminen sosiaalihuollon henkilöstöstä on puutteellista.
8. Heikommassa asemassa olevat ovat näkymättömissä.